

BügelHajema

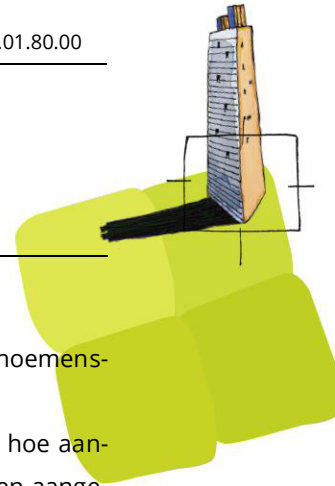
Ruimte voor de leefomgeving

Memo

Opdrachtgever: Herbo Groenleven

projectnummer: 951.00.01.80.00

Aan: [REDACTED]
Van: [REDACTED]
Onderwerp: Tips voor Ecologische meerwaarde zonnepark Daalkampen
Datum: 27-03-2018

Vaak wordt een zonnepark aangelegd op een bedrijventerrein of agrarische grond zonder noemenswaardige natuurwaarde. Het is prettig dat zo geen natuurwaarden worden aangetast.

Maar zonneparken kunnen ook extra kansen bieden voor natuur. Er kan gekeken worden hoe aanwezige landschapselementen kunnen worden versterkt, er kunnen natuurelementen worden aangelegd. Daarbij kan worden ingespeeld op de natuurlijke gesteldheid van de bodem en de waterhuishouding. En tussen de zonnepanelen zelf zijn ook kansen voor bijzondere natuurwaarden.

Door hier op in te spelen kan de maatschappelijke waarde van zonneparken worden verbreed en de waardering van omwonenden en recreanten toenemen. Deze notitie gaat heel beknopt in op kansen voor ecologische meerwaarde voor het zonnepark Daalkampen. Indien hiervoor interesse is, denkt de ecooloog graag mee over verdere uitwerking.

Kansen van zonneparken in het algemeen

1. Tussen de panelen ontstaan schaars begroeide plekken, en kale plekken onder de panelen. Sommige amfibieën, bijen en dagvlindersoorten hebben hier baat bij.
2. In het nieuwe gebruik worden geen gewasbeschermingsmiddelen meer gebruikt, en geen meststoffen aangevoerd. Enige bemesting vormt de mest van de in te zetten grazers. Dit creëert meer kansen voor een gezond bodemleven en voor meer kruiden in de grasachtige begroeiing.
3. Tussen de zonnepanelen kan een zadenmengsel van inheemse bloemen van kruidenrijk grasland worden ingezaaid. Welk mengsel meest geschikt is hangt af van het gewenste beheer i.v.m. de zonnepanelen. Om de kruiden tot ontwikkeling te brengen is extensieve beweiding een voorwaarde, zodat de graasdieren niet alles kort houden.

Specifieke kansen voor het zonnepark Daalkampen

Het gebied is aan de noordkant vrij open, en krijgt door de houtwallen aan zuidwest- en oostzijde, die naar elkaar toe lopen, en meer gesloten karakter naar het zuiden.

Ook is in het terrein een duidelijke gradiënt van noordoost naar zuidwest aanwezig in bodem- en vochttoestand. De noordoostzijde is droog, met podzolgronden (zandgrond met een dunne humuslaag). In het zuidwesten, vooral de zuidelijke punt, is een meer moerige grond (bevat veen) en nadert de gemiddeld hoogste Grondwaterstand (GHG) het maaiveld. Dit is in het veld al zichtbaar als natte plek waar akkerbouw nauwelijks mogelijk is. Dit is juist een geschikte plek om een natte oeverzone aan te leggen.

4. Gezien de ligging van de huidige houtelementen is het advies een nieuwe wal hier aansluitend aan te leggen, of de bestaande wal te verbreden, en de geplande watergang daarbinnen te leggen. Deze sloot kan midden in de geplande groenstrook worden gelegd. De oever aan de buitenzijde van de sloot kan wat ruiger uitgroeien met bijv. een rietkraag. De begroeiing op de oever aan de binnenzijde kan lager gehouden worden. Door hier in het voorjaar een extra draad te zetten en de schapen te weren, kunnen eerst veel bloemen tot ontwikkeling komen. In juli kan het tijdelijk draad worden weggehaald en kunnen de schapen ook hier grazen. Zo kan extensieve begrazing eenvoudig worden gerealiseerd. Alternatief voor begrazing is maaien en afvoeren (zie punt 7). De buitenrand kan het beste 1 x per 1 à 2 jaar worden gemaaid. Door een deel eens per 2 jaar te maaien kan hier een waardevolle ruigte of rietkraag ontwikkelen.

5. Versterking houtwal aan de oost- en zuidrand.

De houtwal aan de oostrand kan worden verbreed met een zone met struweel en zoombegroeiing. Er staan al grote oude bomen, vooral wat lager blijvend struweel met soorten zoals sleedoorn, geoorde wilg, eenstijlige meidoorn, krentenboompje, gewone vlier, Gelderse roos en vuilboom vergroten de natuurwaarde. De verbrede houtwal versterkt de groene rand langs de woonwijk. Het struweel levert bloei van maart tot september, en bessen van juli tot januari. Dit trekt veel vogels en insecten aan. Het wordt aantrekkelijk voor struweelvogels zoals kneu, ringmus en grasmus, kleine marterachtigen, en als foerageergebied voor vleermuizen. Het stukje houtwal dat in de zuidpunt het perceel insteekt kan op vergelijkbare manier versterkt worden met struweel als ondergroei. Door de struiken niet over de hele lengte maar in 1 of 2 groepen aan te planten wordt de beplanting minder massief en vormt het een mooie overgang het open gebied.

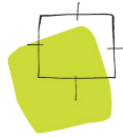
6. Graanrand met akkerkruiden

Met name de oostrand leent zich goed voor aanleg van een graanrand met akkerkruiden, vanwege de drogere ligging, expositie op de zon en ligging bij de woonwijk. Van oudsher werd rogge geteeld op de esgronden direct rond de dorpen. Hierin kan zich een karakteristieke flora ontwikkelen met opvallende bloemen als korenbloem en gele ganzenbloem, en zeldzamere soorten zoals korensla, driekleurig viooltje en slofhak. Ook voor insecten (wilde bijen) en struweelvogels vormt dit een aantrekkelijk biotoop. De rand is breed genoeg om een graan/akkerkruidenrand naast de struweelrand te realiseren. Het beheer bestaat uit jaarlijkse grondbewerking en inzaai van graan. Hoogste natuurwaarde levert rogge als wintergraan, maar af en toe afwisselen met een ander gewas (haver als zomergraan) is goed om overwoekering met gras tegen te gaan.

Roggerand op de es met korenbloem

7. Flauwe taluds creëren langs de waterhoudende sloten voor amfibieën, moerasplanten en libellen. De sloot aan de zuidwestzijde is hiervoor het meest geschikt. Door verwijderen van grond ontstaan meer overgangen van droog naar vochtig, waar bloemen als pinksterbloem, echte koekeksbloem, kale jonker, veldlathyrus en grote wederik van profiteren. Bovendien komt voedsel-armere grond aan de oppervlakte, wat gunstig is voor ontwikkeling van kruiden. Eventueel kan inzaai worden overwogen voor een snel effect, maar dan wel met inheemse overblijvende soorten, deze hebben de hoogste natuurwaarde en beste kans langere tijd stand te houden. Gewenst beheer 1 x per jaar maaien en sloot schonen en maaisel afvoeren; liefst gefaseerd zodat niet alle begroeiing in een keer verdwijnt en evt. ook delen een winter laten staan (dus 1 x per 2 jaar maaien).

Voorbeeld van een flauw sloottalud met onder andere kale jonker en gele lis.

Kleine extra's

8. Een aantal soorten wilde bijen zoeken nestgelegenheid in open zandige grond, liefst op een helling. Dit kan op enkele plekken in de nieuwe wal worden gecreëerd. Daarvoor moeten pleksgevijs dan geen struiken worden geplant en eens in de paar jaar moet het randje van de wal opnieuw afgestoken worden.
9. Aanleg van een takkenril creëert schuilplaats voor veel kleine dieren zoals kleine marterachtigen, amfibieën en vogels zoals winterkoning en roodborst. Geschikte locaties zijn de oostwal (aansluitend op het groen in de woonwijk) en de zuidwestrand, nabij water dat geschikt is voor amfibieën (overwinteringsbiotoop in de takkenril).

10. Nestkasten voor muizeneters. Het zonneveld biedt leefgebied voor muizen, en dus foerageergebied voor muizeneters zoals buizerd en torenvalk. Voor de orenvalk kan een nestkast in een boom worden geplaatst.

Nestkast voor torenvalk, te plaatsen met de opening naar het oosten.

BügelHajema Adviseurs bv, Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP
Utrechtseweg 7, Postbus 2153, 3800 CD Amersfoort **T** 033 465 65 45 **F** 033 461 14 11
E amersfoort@bugelhajema.nl **W** www.bugelhajema.nl
Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort